

Міністерство освіти і науки України
Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського

ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД І СУЧАСНІСТЬ

**Матеріали
XXX наукової конференції
здобувачів вищої освіти**

Випуск 47

С Т А Т Т І

Одеса – 2024

УДК: 001:005.745

I – 90

Збірник містить **статті** окремих учасників **XXX** наукової конференції здобувачів вищої освіти **«Історичний досвід і сучасність»**.

Редакційна колегія збірника:

Богданова І. М., доктор педагогічних наук, професор
(ПНПУ імені К. Д. Ушинського);

Букач В. М., кандидат історичних наук, приват-професор
(ПНПУ імені К. Д. Ушинського);

Наумкіна С. М., доктор політичних наук, професор
(ПНПУ імені К. Д. Ушинського);

Сокаль М. А., кандидат філологічних наук, доцент
(ПНПУ імені К. Д. Ушинського);

Сухотеріна Л. І., доктор історичних наук, професор
(НУ «Одеська політехніка»).

Відповідальний редактор – Букач В. М.

Рецензенти:

Колбіна Л. А., кандидат педагогічних наук, доцент
(ПНПУ імені К. Д. Ушинського);

Мельник Ю. П., кандидат політичних наук, доцент
(Одеський державний аграрний університет).

(С) Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського (м. Одеса), 2024.

(С) Букач В. М., упорядник, 2024.

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ЩОДО РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Федорова І. В.

Сучасне життя потребує фахівців, здатних не лише володіти знаннями та вміннями, оперативно орієнтуватися в динаміці змін в інформаційному просторі, але й критично і творчо мислити. Тому однією з найактуальніших проблем сьогодення є розвиток і формування творчої, всебічно розвинутої особистості. З моменту здобуття незалежності Україна зіткнулась з величезними труднощами та проблемами в освітній та культурній сферах життєдіяльності держави. «Повна ціннісна переорієнтація суспільства можлива лише як зміна ціннісних установок поколінь, оскільки одне й те ж покоління нездатне на радикальну переорієнтацію зразків своєї ментальності й поведінки й неминує потерпає від власної половинчастості та впливу стереотипів минулого» [2]. Таким чином ми усвідомлюємо важливість розуміння цінностей на сьогоднішньому етапі розвитку суспільної думки у процесі підготовки фахівців-аграріїв.

Реалізація концепції розвитку сучасної вищої освіти з її викликами та реаліями неможлива без використання як творчого потенціалу професорсько-викладацького складу, так й інноваційних методів навчання. У формуванні нової школи, конкурентоспроможної й творчої особистості здобувача вищої освіти важливу роль відіграють саме заклади вищої освіти. Кожний такий заклад має бути зацікавлений у перебудові та розвитку системи освіти в Україні. З розвитком цивілізації у XXI столітті питання гідного виховання творчої особистості не втратило своєї актуальності, а мабуть, ще більше її набуло. На нашу думку, соціокультурне середовище виступає вагомим чинником у процесі формування особистісної культури на життєвому та творчому шляху здобувача вищої освіти. Тим самим формує ключову здатність психологічного потенціалу людини обирати безліч альтернативних варіантів серед життєвих стратегій, не зважаючи на визначальні природні і

соціальні закономірності. Особистість повинна постійно підпорядковуватися природним законам об'єктивної реальності та відслідковувати етапи соціалізації в соціумі відповідно до об'єктивних законів, правил і норм суспільства. Тому і природа, і соціум є середовищами для людини примусовими, які вимагають певних видів діяльності і поведінки, на відміну від соціокультурної сфери, яка постає середовищем людського буття. Таким чином людина може здійснювати життєво визначальний вибір і приймати екзистенційні рішення. Сучасний світ змінився. Через зміну пріоритетів і розвиток поглядів на життя змінилась і система виховання. Сьогодні перед викладачами Одеського державного аграрного університету стоїть важливе завдання – виховати та підготувати творчу молодь, яка спроможна активно включатися в якісно новий етап розвитку інформаційного суспільства.

Творчість не існує поза особистістю, тому завжди розглядається в особистісному контексті. Індивідуально-творчі якості особистості педагога виявляються, перш за все, у педагогічній творчості. Схема творчої діяльності педагога у загальному вигляді відповідає структурі творчості. А творче ставлення до праці розуміється як прагнення людини до створення нових, більш досконалих, оригінальних методів втілення задуму, до оволодіння новими методами роботи [1, с. 154]. Тож недостатньо дати знання й вміння студентам, потрібно навчити їх орієнтуватися в потоках інформації, систематизувати, обирати потрібне й нести відповідальність.

Адаптація сучасного закладу вищої освіти до цифрового суспільства та умов сучасного ринку праці є важливою в професійному розвитку і становленні майбутнього фахівця. У цьому контексті доцільно говорити не про професію, а про середовище професійної діяльності та характер сучасної взаємодії, яка передбачає особистісний компонент. Але педагогічна творчість має власні особливості, які обумовлюються специфікою педагогічної діяльності. Саме цю специфіку необхідно враховувати у процесі формування творчої особистості майбутнього фахівця-аграрія.

Самореалізація особистості педагога тісно пов'язана із самопізнанням власного творчого потенціалу, що характеризує міру можливості ставити й вирішувати нові завдання у сфері педагогічної діяльності. Тому у процесі підготовки здобувачів вищої освіти необхідно створювати умови для моделювання та осмислення навчально-виховних ситуацій, спрямованих на формування позитивної професійної «Я-концепції».

Доцільно також спрямовувати студента до постійного професійно-особистісного саморозвитку, який є способом особистісно-творчого збагачення не лише професійними компетенціями, а й цінностями. Усвідомлення цінностей професійної діяльності сприяє актуалізації професійних якостей, прагненню реалізувати особисті здібності та проявити ініціативу.

Таким чином, застосування педагогами вищої школи сучасних технологій, засобів, форм, методів, обмін досвідом, створення нових освітніх продуктів, участь у конференціях, форумах, семінарах та майстер-класах не звільняє від головного – формування творчої особистості майбутнього фахівця. Однак педагогічна ініціатива тільки тоді забезпечує досягнення позитивного результату, коли вона підкріплена відповідальністю. Тільки активність у сполученні з відповідальністю надає можливість завчасно передбачити все необхідне для вирішення у сучасному освітньому просторі нових завдань, які традиційними способами вирішити неможливо.

У даному ракурсі доцільним буде проілюструвати технології розвитку творчої особистості здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті. Для формування професійно-етичних компетентностей та розвитку творчої особистості майбутніх магістрів-аграріїв був впроваджений елективний курс. Предметним елективним курсом спрямованим на поглиблення знань з дисципліни «Педагогіка вищої школи» для магістрів-аграріїв, які прагнуть продовжити своє навчання в аспірантурі, є курс «Професійна компетентність педагога вищої школи». Впровадження такого елективного курсу для магістрів-аграріїв забезпечить поглиблене,

професійно зорієнтоване оволодіння педагогічною майстерністю, створить умови для врахування їхніх індивідуальних особливостей, інтересів, намірів для формування чіткого орієнтування на певний вид майбутньої професійної діяльності, пов'язаної з викладацькою діяльністю[3, с. 100].

Метою магістерської підготовки в аграрному закладі вищої освіти є набуття знань як зі спеціальних предметів, так і з педагогіки. Саме елективні курси можуть допомогти втілити цю мету. Магістр-аграрій має бути різнобічно ерудованою людиною. Окрім глибоких знань зі своїх спеціальних предметів, він повинен володіти ґрунтовними знаннями з питань історії української державності, політології, філософії, психології, етики.

У рамках елективного курсу «Професійна компетентність педагога вищої школи» проводилися проблемні лекції, які передбачають виклад матеріалу, що включає систему проблем і вимагає самостійної пошуково-дослідної діяльності здобувачів вищої освіти та розвитку їх творчої особистості. На таких лекціях застосовувався диференційований підхід до навчання. Психологічну підготовку розпочинали з проблемної ситуації, аналізу суперечностей, формулювання проблемних запитань, участі у пошуку відповідей на них, магістри ОДАУ максимально залучалися до участі в лекціях[3, с. 105].

Зміст проблемної лекції увібрав досягнення науки і практики, об'єктивні протиріччя на шляху наукового пізнання і засвоєння його результатів у навчанні. Таким чином, для проблемного викладу відбиралися вузлові, найважливіші питання курсу, які у своїй сукупності були пов'язані з різними дисциплінами, але підпорядковувалися загальній ідеї – формуванню професійно-етичної компетентності та розвитку творчої особистості майбутніх фахівців-аграріїв.

Проведення тренінгів у ході впровадження елективного курсу допомогло магістрам-аграріям творчо переосмислити теоретичний матеріал та сформувати вміння вирішувати професійні конфлікти. Проведенню тренінгів «Психологія педагогічної взаємодії між викладачем і здобувачем

вищої аграрної освіти» та «Запобігання конфліктів у педагогічній взаємодії» передувала самостійна підготовка магістрів-аграрії, під час якої було враховано профільну діяльність факультету. У результаті проведених тренінгів здобувачі вищої освіти усвідомили, що професійна зрілість здобувача вищої освіти неможлива без високої культури трудової діяльності і міжособистісного спілкування в колективі, без професійної етики, творчого підходу до вирішення фахових завдань, комплексу моральних принципів – таких, як працелюбство, відповідальності кожного за свою роботу та її результатів. Основна діяльність будь-якого фахівця проходить у колективі. Його ставлення до товаришів, друзів та інших людей, його вчинки і поведінка не можуть не викликати певної реакції, оцінки з боку оточення. До того ж людині не байдуже, що думають про нього у колективі однолітки, старші наставники. Тому у ході тренінгів розглядалися методи заохочення і санкцій, в основі яких лежить оцінка діяльності й поведінки індивіда. І хоча цю групу методів не можна вважати основною, заохочення і санкції широко використовуються у практиці роботи вищої школи. В ході проведення тренінгів майбутні аграрії констатували, що ефективність колективної роботи значною мірою залежить від здатності кожного до співпраці, від вміння працювати з людьми, від рівня культури, власної креативності.

У контексті європейської інтеграції вищої освіти України виховання здобувачів вищої освіти потребує нового підходу до науково-педагогічного процесу. Сьогодення вимагає перегляду навчальних методик щодо підготовки магістрів-аграріїв. У зв'язку з цим нами було запроваджено в курсі дисципліни «Педагогіка вищої школи» новий підхід у навчанні здобувачів вищої освіти. Основним завданням навчання в ОДАУ є підготовка творчих, високоосвічених фахівців, здібних до діяльності в різних умовах, які прагнуть до постійного самовдосконалення та розвитку. Підготовка цих фахівців вимагає, щоб такими здібностями насамперед володіли ті, хто забезпечує процес виховання й навчання. Тобто, щоб викладач закладу вищої освіти був не просто фахівцем своєї галузі, а й

творчою особистістю. Сьогодні необхідний такий педагог-професіонал, який насправді є суб'єктом педагогічної діяльності, а не тільки носієм сукупності наукових знань і способів їх передачі, який зорієнтований на розвиток особистісних рис здобувачів вищої освіти, а не тільки на трансляцію знань, умінь і навичок, який уміє практично створювати розвиваючі освітні ситуації, а не просто ставити й вирішувати вузько дидактичні завдання. Викладачеві закладу вищої освіти важливо вміти реально оцінювати умови та контекст взаємодії, установлювати й підтримувати контакти, урахувати психологічні особливості сьогоденного здобувача вищої освіти, ефективно розв'язувати конфліктні ситуації не методом погроз, а шляхом співпраці, не боятися брати на себе відповідальність і вміти швидко відновлюватися після значних навчальних емоційних навантажень. Усе це вимагає серйозного перегляду шляхів удосконалення професійного становлення педагогів, які працюють у ЗВО. Професія педагога належить до типу професій “людина – людина”. Предметом інтересу, розпізнавання, обслуговування, перетворення в цьому типі професій є соціальні системи, співтовариства, групи людей, і тому професійне становлення відбувається в процесі спілкування, діяльності та інших видів соціальної активності.

У Законі України «Про освіту» зазначено, що «Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору» [4].

Отже, педагогічна творчість є ключовою умовою формування професійної компетентності майбутнього фахівця, дає поштовх розвитку

його творчої особистості. Майбутнє за синергією науки й креативності, за інноваційно й творчо мислячою особистістю, яка вміє застосовувати знання на практиці – є гарантією творчості у педагогічній сфері. У здобувачів вищої освіти необхідно формувати прагнення до активного творчого розвитку. При цьому важливе значення набуває самореалізація особистості в адаптивній, евристичній та креативній формах. Адже сучасність нас ставить перед фактом безперервної освіти, яка дозволяє особистості постійно перебувати в загальному руслі розвитку цивілізації, підтримувати власну конкурентоспроможність протягом життя, забезпечує можливість у процесі навчання оперативну, системну і послідовну освоювати нові знання, інформацію, принаймні її перманентного накопичення і розвитку, тобто орієнтуватися в складному і потужному потоці інформації, оновлюється з блискавичною швидкістю, впевнено існувати і розвиватися в інформаційному суспільстві впродовж життя. Це є дуже важливим у контексті розробки освітянської стратегії формування творчої особистості.

-
1. Зайченко І. В. Педагогіка: підручник. 3-тє вид., перероб. та доп. Київ: Вид. Ліра-К, 2016. 608 с.
 2. Нищук Є. Культура України – основа ціннісного та економічного фундаменту держави. *Фахівцю бібліосервісу*. 2017. 16 березня. // <https://lib.if.ua/prof/?p=2033>
 3. Ногінська А. О., Чебан О. М., Федорова І. В. Впровадження елементів елективного курсу в процес підготовки магістрів-аграріїв ОДАУ. *Аграрний вісник Причорномор'я*. Одеса, 2019. Вип. 94. С. 100 - 109 // <https://abbsl.osau.edu.ua/index.php/visnuk/article/view/67/60>
 4. Про освіту: Закон України від 05.09.2017. *Освіта. ua*// <https://osvita.ua/legislation/law/2231/>

ФЕНОМЕН ПОЛІТИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ АРІСТОТЕЛЯ

Синельник О.

Тема «Феномен політичної філософії Арістотеля» є дуже актуальною у сучасному контексті. Адже, ідеї філософа зараз є джерелом західної політичної думки. Його філософія є актуальною тому, що в ній викладене

ЗМІСТ

1. Кравець О., Букач В. М. Володимир Великий у вітчизняній історіографії.....	3
2. Шеремета В., Букач В. М. Постать Б. Хмельницького в українській історіографії.....	9
3. Окул І. І. Арман дю Плессі де Рішельє: дипломат, політик, організатор.....	15
4. Гавриленко Н. Зовнішня політика Великої Британії в період «холодної війни».....	24
5. Недялкова В., Лясков О. О. До проблеми розвитку культури мовлення учнів початкових класів.....	30
6. Рабаджи К. С. Реалізація диференційованого підходу у гуртковій роботі: основні поняття та методи.....	39
7. Федорова І. В. Інноваційні підходи щодо розвитку творчості особистості у процесі фахової підготовки здобувачів освіти.....	50
8. Синельник О. Феномен політичної філософії Аристотеля.....	56
9. Шевчук А. Японське татуювання як вид мистецтва.....	62
10. Діаз Г. Бітломанія та музична революція: вплив гурту «The Beatles» на формування сучасної музичної парадигми.....	70
11. Гуцул О., Кривдіна І. Б. Загальні засади працевлаштування українських біженців у країнах ЄС.....	77
12. Красильникова А. Культ звинувачення жертви в освітньому середовищі України.....	85
13. Наші автори.....	91

Примітка:

1. Статті Діаз Г., Шевчук А. підготовлені під наглядом керівництвом приват-професора Букача В. М.
2. Стаття Гавриленко Г. підготовлена під науковим керівництвом доцента Мойсєвої Т. М.
3. Стаття Красильникової А. підготовлена під науковим керівництвом доцента Чістякової І. М.
4. Стаття Синельник О. підготовлена під науковим керівництвом доцента Самуйліка М. М.

Історичний досвід і сучасність: Матеріали XXX наукової конференції здобувачів вищої освіти. Статті / Відп. ред. В. М. Букач. Вип. 47. Одеса: ПНПУ, 2024. 92 с.

Підписано до друку	. 05. 2024
Умовн.- друк. арк.	4,3
Тираж	100 прим.